

МЕЃУНАРОДНА НАБЉУДУВАЧКА МИСИЈА ЗА ИЗБОРИ
Поранешна Југословенска Република Македонија
Локални избори, 15 октомври 2017

ИЗЈАВА ЗА ПРВИЧНИТЕ НАОДИ И ЗАКЛУЧОЦИ

ПРВИЧНИ ЗАКЛУЧОЦИ

Одржувањето на локалните избори на 15 октомври придонесе кон јакнењето на довербата во демократскиот процес. Изборите се одржаа во конкурентно опкружување, со кандидати што, генерално, можеа да водат кампања без ограничувања, а темелните слободи беа севкупно почитувани. Сепак, во тек на предизборниот период имаше кредибилни наводи за купување гласови, притисок врз гласачите и изолирани случаи на насилство. Севкупно, мониторираните медиуми обезбедија непристрасно покривање на кандидатите и ја потпомогнаа можноста за политичка дебата. И покрај организационите предизвици, изборната администрација обезбеди гласачите да можат да го остварат своето избирачко право. Денот на изборите главно се одвиваше уредно, иако беа воочени некои процедурални нерегуларности.

Законската рамка ги обезбедува темелните права и слободи, вклучувајќи ја заштитата на малцинските права, и претставува солидна основа за спроведување демократски избори. Иако измените и дополнувањата последниве години се осврнаа на извесен број претходни препораки на ОБСЕ/ОДИХР и на Европа, и натаму има недостатоци, вклучувајќи ограничувања околу регистрацијата на независни кандидати и ограничени права за правна заштита. Доцната ревизија на Изборниот законик што резултираше со измена на составот на Државната изборна комисија (ДИК) е во спротивност со меѓународната добра пракса.

Севкупно, иако ДИК можеше да ги администрира изборите, нејзините дискусии за политички спорните прашања и непотребното вмешување во оперативната работа на нејзиниот секретаријат повремено резултираа со прочекорени рокови. Ова ја одложи сеопфатната кампања на ДИК за едукација на гласачите. Некои од прописите на ДИК беа во контрадикција со законодавството. Седниците на ДИК беа отворени за набљудувачите, па сепак често материјални одлуки се носеа на затворени седници. Само неколку комисии од средно ниво презедоа иницијативи да ја зајакнат транспарентноста на своето работење. Позитивно е што се презедоа чекори да се олесни остварувањето на гласачкото право за лицата со инвалидитет.

Вкупно 1 814 644 гласачи се регистрирани за изборите. Во тек на онлајн и личната верификација на избирачкиот список, беше побаран само мал број промени. Како резултат, многу од соговорниците на меѓународните набљудувачи изразија растечка доверба во интегритетот на избирачкиот список, додека некои и натаму изразуваа загриженост, вклучително околу спроведувањето на условот за живеалиште.

По инклузивниот процес на регистрација, 19 политички субјекти и 65 групи гласачи предложија вкупно 258 кандидати за градоначалници и 370 кандидатски листи за изборите за

советници. На гласачите им се понуди широк спектар за избор, а во некои општини се одржаа избори со голем број пријавени кандидати.

Составот на ДИК го задоволи барањето за 30 проценти родова застапеност во изборната администрација; сепак, тоа не беше секогаш почитувано на пониските нивоа. Не сите кандидатски листи го исполнија законското барање за родов баланс, а сепак беа регистрирани. Прашањата поврзани со учеството на жените во јавниот живот не беа обработувани во кампањата.

Законодавството сеопфатно го регулира водењето кампања и општо земено обезбедува изедначен терен за изборен натпревар. Кампањата се одвиваше во опкружување каде фундаменталните слободи за собирање и изразување беа, генерално, почитувани. Сепак, имаше изолирани политички мотивирани инциденти поврзани со напади на штабови на кампањите и насилство против еден кандидат. Поголемите партии водеа кампањи околу националните прашања на стабилност и интеграција, како и прашања на општински услуги и инфраструктура.

Иако регулативата за финансирање кампањи е подобрена последниве години, во согласност со претходните препораки, таа не обезбеди целосно соодветна транспарентност поради немањето задолжителна ревизија на прелиминарните извештаи, како и недоволните овластувања на Државниот завод за ревизија за надзор. Беа поднесени само мал дел прелиминарни извештаи.

Мониторингот на медиумите од страна на ОБСЕ/ОДИХР покажа дека јавните медиуми им обезбедија на сите учесници бесплатно време за емитување во тек на ударните термини, но само мал број кандидати го искористи. Двете поголеми партии доминираа во платеното рекламирање на приватните медиуми. Се организираа ТВ-дебати, но сепак не сите поканети кандидати учествуваа. Медиумскиот орган одговорни за да обезбедат балансирано и непристрасно покривање на изборите покрена шест прекршочни постапки за прекршоци од страна на медиумите.

Меѓуетничките односи одиграа улога во изборите. Иако некои партии бараа гласови и преку етничките линии, повеќето кандидатски листи го отсликуваат етничкиот состав на конкретната општина. Беа воочени некои конфронтативни кампањи меѓу кандидати што припаѓаат на иста заедница.

Законската рамка не пропишува целосна правна заштита во случај на изборни спорови, спротивно на обврските што произлегуваат од членството во ОБСЕ. ДИК прими мал број поплаки пред денот на изборите (или поврзани со предизборниот период). Иако беше изразена загриженост за злоупотребата на административните ресурси, купувањето гласови и притисокот врз гласачите, кај другите органи беа поднесени само неколку приговори, од кои некои се истражуваат. Извесен број соговорници ги информираа ОБСЕ/ОДИХР и Конгресот на локални и регионални власти на Советот на Европа дека немаат доверба во способноста на изборната администрација и судовите непристрасно да постапуваат по предметите поврзани со изборите.

Тоа што граѓанските набљудувачи имаа пристап кон сите фази на процесот придонесе кон транспарентноста и понуди непартиска проценка на изборите. Над 3000 набљудувачи ги следеа случувањата на денот на изборите.

Гласањето ден претходно и изборниот ден течеа уредно во повеќето делови од земјата. Лицата ангажирани за изборите генерално ефикасно го олеснуваа гласањето и се придржуваа кон пропишаните процедури. Сепак, меѓународните набљудувачи забележаа некои повторени нерегуларности, вклучувајќи семејно/групно гласање и нарушена тајност на гласањето. Во тек на сумирањето, повеќето ОИК ги почитуваа процедурите. Кај 14 ОИК пристапот на набљудувачите беше ограничен во тек на внесот на податоци, што ја ограничи транспарентноста. ДИК почна да објавува прелиминарни резултати набргу по затворањето на избирачките места. Иако ова придонесе кон транспарентноста, резултатите не беа расчленети по избирачко место, што ја ограничи можноста за детален увид.

ПРЕЛИМИНАРНИ НАОДИ

Предисторија

По предвремените избори во 2016, формирањето влада се покажа како предизвик. Внатрешната македонска револуционерна организација – Демократска партија за македонско национално единство (ВМРО-ДПМНЕ) не успеа да постигне договор со својот традиционален коалиционен партнер, Демократската унија за интеграција (ДУИ)¹. Наместо тоа, ДУИ и другите етнички албански партии го поддржаа Социјалдемократскиот сојуз на Македонија (СДСМ), но претседателот не им даде мандат да формираат влада.

На 27 април, по неколку неуспешни обиди, беше избран претседател на Собранието, што доведе до конфронтација во парламентот и резултираше со напад врз пратениците, вклучувајќи високи членови на СДСМ и Алијансата за Албанците (АА). Политичката криза деескалираше дури откако претседателот (на државата) го додели на СДСМ мандатот за формирање влада, која беше формирана на 31 мај, со шестмесечно доцнење. Ова доцнење резултираше со одложување на локалните избори.

Во јули, владата ги усвои економските, судските и политичките реформи, како и план за одговор на злоупотребата на административните ресурси, притисоците врз јавните вработени, небалансираното медиумско покривање и недостигот од транспарентност кај изборната администрација.²

Дамнешниот стремеж на земјата да стане членка на Европската Унија (ЕУ) и НАТО, постојано високата стапка на невработеност и високата емиграција го сочинуваат опкружувањето на овие избори. Спроведувањето на локалните избори се восприема од повеќето соговорници на НМИ

---

¹ ВМРО-ДПМНЕ победи на парламентарните избори во 2006, 2008, 2011 и 2014 и ја водеше владата до мај 2017.

² [Извештајот на Високата експертска група \(Извештајот на Прибе\) од септември 2017](#) ги оцени судството, органите на прогонот и независноста на институциите и понуди препораки за одговор на нивните системски недостатоци.

на ОБСЕ/ОДИХР како тест на кредибилноста на новата влада, што ќе се одрази на тековните процеси на интеграција во ЕУ и НАТО.

Во моментот, 55 од 80 општини се раководени од ВМРО-ДПМНЕ, додека СДСМ има 4 градоначалници со партиска припадност.

Правна рамка и изборен систем

Изборите се примарно уредени со Уставот од 1991 и Изборниот законик од 2006 (ИЗ). Уставот ги пропишува темелните права и слободи, вклучувајќи ја заштитата на малцинските права, додека ИЗ генерално дава солидна основа за спроведување демократски избори.³ ИЗ од усвојувањето наваму претрпе низа позитивни амандмани, од кои голем број се усогласени со претходните препораки на ОБСЕ/ОДИХР и Комисијата на Советот на Европа за демократија преку правото (Венецијанска комисија), особено оние поврзани со разделувањето на државата и партијата, и регулативата за финансирање кампањи. Сепак, и натаму остануваат некои недостатоци, поврзани со извесен број аспекти на законодавството, вклучувајќи и непотребни ограничувања на регистрацијата на независни кандидати, како и ограничени права на правни лекови.

Во 2017 година беа воведени два клучни амандмани на ИЗ: тајмингот на локалните избори беше сменет од мај на октомври, а Собранието беше овластено да го смени составот на Државната изборна комисија (ДИК).⁴ Регулативата на ДИК дополнува различни аспекти на изборното законодавство. Сепак, некои прописи беа одобрени или изменети доцна, а некои се во контрадикција со законодавството.⁵ Овие фактори земени заедно се предизвик за интегритетот на изборниот процес.

Општинските избори се одржуваат на секои четири години за да се изберат градоначалници и совети во 80 општини и Градот Скопје. Советниците се избираат со пропорционална застапеност преку затворени листи. Градоначалниците се избираат преку двотретински мнозински систем. Вториот круг ќе се одржи на 29 октомври за општините во кои ниеден кандидат не добил повеќе од 50 проценти од дадените гласови. За изборите за градоначалник, само првиот круг бара еднотретинска излезност на гласачите.

Изборна администрација

Локалните избори се администрирани од три нивоа на изборна администрација, што се состои од ДИК, 80 општински изборни комисии (ОИК) и Изборната комисија за Град Скопје и 3 480 избирачки одбори (ИО).

---

³ Земјата домаќин ги има ратификувано сите клучни меѓународни и регионални инструменти за човекови права, вклучувајќи ја и [Конвенцијата на Обединетите Нации \(ОН\) за елиминирање на сите форми на дискриминација против жените](#) и [Конвенцијата на ОН за правата на лицата со попреченост \(CRPD\)](#).

⁴ Точка II.2.b од [Кодексот на добра пракса во изборните прашања \(Кодекс на добра пракса\)](#) од 2002 година, на Венецијанската комисија препорачува „темелните елементи на изборниот закон ... да не се отворени за измени и дополнувања најмалку една година пред изборите“.

⁵ Меѓу нив се и прописите за регистрација на кандидатите и процесот на приговори и желби.

ДИК се состои од девет члена, од кои три се жени. По закон, три члена на ДИК не се со политичка припадност и се избираат на отворен конкурс. Останатите шест го отсликуваат политичкиот состав на Собранието.⁶ Петгодишниот мандат на непартиските членови е разумно заштитен, додека оние номинирани од партиите, по септемвриските измени и дополнувања на ИЗ, мора да се сменат за составот на ДИК да се усогласи со тековниот парламентарен состав. Соодветно, на 22 септември, член од БЕСА го замени дотогашниот член од Демократската партија на Албанците (ДПА).⁷ Понатаму, еден сегашен член на ДИК е под обвинение во случај поврзан со злоупотреба на службената должност во тек на локалните избори во 2013, со тоа компромитирајќи ја јавната перцепција за ДИК.

ОИК се состојат од пет члена, одбрани по случаен избор од редот на државните службеници на општинско ниво. ИО се состојат од двајца политички именувани и три непартиски членови. Некои од членовите на ИО беа именувани доцна. ДИК спроведе три круга навремена и конзистентна обука за членовите на ОИК, кои потоа ги обучија ИО.

И покрај организациските предизвици, изборната администрација, генерално, обезбеди ситуација во која гласачите имаат можност да ги остварат своите избирачки права. Според законот, од изборната администрација се бара нејзината работа да биде јавна, додека во пракса на ДИК и' недостига вистинска транспарентност. Седниците на ДИК беа отворени за посматрачите, па сепак често материјални одлуки се донесуваа на затворени состаноци. Објавувањето на записниците од седниците беше задоцнето, а не сите одлуки, регулатива и упатства на ДИК се достапни на нејзиниот веб-сајт. Покрај ова, дискусиите на ДИК за политички спорните прашања и непотребното вклучување во оперативната работа на нејзиниот секретаријат повремено резултираа со пропуштени рокови. Тие, исто така, ја задоцнија сеопфатната кампања на ДИК за едукација на гласачите⁸. Нивото на транспарентност на ОИК варираше. Иако повеќето не применуваа мерки за јакнење на транспарентноста, некои презедоа иницијатива за зголемување на довербата во нивното работење.⁹

Локалните власти се одговорни за финансирање на изборите. Општините чии сметки се блокирани со судска одлука, поради неплатени долгови, добиваат финансирање од државниот буџет.¹⁰ На најмалку 14 ОИК им недостигаа соодветни простории и опрема, и се соочуваа со натамошни финансиски тешкотии.¹¹ И покрај овие предизвици, ОИК генерално работеа професионално.

---

⁶ ВМРО-ДПМНЕ и СДСМ имаат по два члена, зашто имаат најмногу пратенички места во Собранието, а по нив се ДУИ и движењето БЕСА (БЕСА) со по еден член.

⁷ Мандатот на членот на ДИК требаше да истече во 2020, неговиот приговор на разрешувањето, поднесен до Управниот суд и Државната комисија за спречување на корупцијата (ДКСК) беше одбиен.

⁸ Поради доцната набавка на услуги, кампањата започна на 2. октомври.

⁹ НМИ на ОБСЕ/ОДИХР наиде на недоволна транспарентност кај 30 ОИК. Сепак, ОИК во Јегуновце проактивно ги информираше засегнатите страни за состаноците и ги дистрибуираше записниците; ОИК во Ново Село одржува Фејсбук страница.

¹⁰ Министерството за финансии распредели 30 милиони денари (околу 488 000 Евра, 1 Евро има противвредност од 61 денар) на 17 вакви општини. ДИК за првпат презеде да го врши трансферот на овие средства, но нејзиниот капацитет да го прави тоа беше недоволен.

¹¹ ОИК во Арачиново, Демир Капија, Конче и Пласница имаа несоодветна опрема; ОИК во Гази Баба, Гевгелија, Радовиш, Теарце и Желино имаа несоодветни канцелариски простории; ОИК во Боговиње, Брвеница, Теарце, Врапчиште и Желино имаа недостиг од средства.

ИЗ содржи критериум за 30 проценти родова застапеност во изборната администрација, но ова не беше доследно почитувано. Тринаесет ОИК не ја исполнија родовата квота.¹² Иако законот тоа не го бара, само 28 проценти од ОИК имаа женски претседател.

За првпат, за да се олесни остварувањето на избирачкото право за лица со попреченост, ДИК, во соработка со граѓанското општество, ги мапираше избирачките места што се пристапни со инвалидска количка и ги стави тие информации онлајн. Исто така, изготви шаблони со Брајово писмо за некои избирачки места.

Регистрација на гласачите

Сите граѓани со навршена возраст од 18 години имаат право да гласаат, освен оние на кои со судска одлука им е одземена деловната способност. Ваквото ограничување е во спротивност со обврските што произлегуваат од членството во ОБСЕ и други меѓународни тела.¹³ Само лицата со регистрирана адреса во односната општина и валидна лична карта или биометриски пасош се вклучени во избирачкиот список.¹⁴ Регистрацијата на гласачите е пасивна; ДИК го одржува избирачкиот список врз основа на податоците извлечени од регистрите на матичната евиденција. Четирипати годишно таа го ажурира списокот врз основа на податоците обезбедени од различни државни органи.¹⁵ На денот по датумот на распишување на изборите се врши дополнително ажурирање на избирачкиот список. ДИК има право да преземе инспекции по случаен избор за да ја провери точноста. За овие избори, ДИК не сметаше за неопходно да преземе сеопфатна верификација на избирачкиот список.¹⁶

Во тек на јавниот увид, над 220 000 избирачи ги проверија своите податоци онлајн и лично, но само 230 побараа корекции.¹⁷ Ограничен број промени побараа и политичките партии.¹⁸ Како резултат на ова, бројни соговорници на НМИ на ОБСЕ/ОДИХР изразија растечка доверба во интегритетот на избирачкиот список, додека некои и натаму изразуваа загриженост, вклучително и околу спроведувањето барањето за живеалиште.

¹² Седум ОИК имаа помалку од 30 проценти женски членови, додека 6 имаа помалку од 30 проценти машки членови.

¹³ Став 7.3 од [Копенхашкиот документ на ОБСЕ од 1990](#) ги обврзува земјите-членки да „гарантираат универзално и еднакво избирачко право на возрастните граѓани“. Лишувањето од правото да гласаат, врз основа на ментална и интелектуална попреченост е неконзистентно со Член 12 и Член 29 од CPRD. Став 9.4. од [Коминикето бр. 4/2011 на CPRD од 2013 година](#) (*Zsold Bujdosó И петмина други против Унгарија*), што наведува дека „исклучувањето од правото да гласа врз основа на претпоставена или реална психосоцијална или интелектуална попреченост, вклучувајќи и ограничување што следи по индивидуализирана проценка, претставува дискриминација врз основа на попреченост.“

¹⁴ Види [Препорака на Конгресот \(CG/2015\(28\)6](#) за условот за живеалиште, за локалните избори.

¹⁵ Министерството за внатрешни работи (МВР) информира за промените во регистрите на жителство и личните документи; основните судови информираат за лицата лишени од деловна способност.

¹⁶ Сепак, ДИК ја информира НМИ на ОБСЕ/ОДИХР дека согласно документацијата добиена од МВР, 7007 лица без регистрирана адреса и околу 600 со несигурни адреси не се на списоците.

¹⁷ Во тек на јавниот увид, 203 191 гласачи ги проверија податоците онлајн, а 21 594 во регионалните канцеларии на ДИК. Имаше 133 барања за корекција на податоци, 65 додавања, 22 отстранувања поради смрт и 10 од друга природа.

¹⁸ Партиите побараа вклучување или бришење на вкупно 49 гласачи. Барањата за вклучување беа прифатени, оние за бришење беа отфрлени од ДИК, зашто таквите барања се под надлежност на МВР, а не на ДИК.

Вкупно 1 814 644 гласачи се регистрирани за овие избори. ДИК ги одобри финалните избирачки списоци на 25 септември, еден ден подоцна од официјалниот рок. Испечатените избирачки списоци беа испратени до ОИК, кои потоа ги предадоа на ИО на 13 октомври.

Регистрација на кандидатите

Секое лице со право на глас кое е жител на односната општина може да биде избирано, освен оние во затвор и оние што чекаат на отслужување затворска казна подолга од шест месеци. Регистрираните партии, коалиции и групи гласачи имаат право да номинираат кандидати. Од последниве се бара да ја поддржат номинацијата со 0,2 до 4,8 проценти од лицата со право на глас кои се жители на односната општина.¹⁹ Еден гласач може да се потпише како поддршка на повеќе од еден кандидат и кандидатска листа; сепак, и натаму е потребно потписите да се собираат пред претставник на ДИК.

По инклузивниот процес на регистрација, 19 партии и коалиции и 65 групи избирачи предложија вкупно 370 листи за советници и 258 кандидати за градоначалници, вклучувајќи 19 независни.²⁰ Листите на кандидати се објавени на 25 септември и објавени во канцелариите на ДИК, што им овозможува на гласачите да се запознаат со кандидатите. НМИ на ОБСЕ/ОДИХР е запознаена со одбивањето на пет кандидатски листи, што беше обжалено и отфрлено од Управниот суд.²¹ Спротивно на ИЗ, ДИК одржа две жребувања за редоследот на кандидатите на гласачкото ливче, една за партии и коалиции, а друга за групи гласачи. Вторите беа ставени на дното на листата.

За да се зајакне родовата еднаквост, ИЗ бара кандидатските листи да содржат не помалку од 40 проценти од помалку застапениот пол. Покрај ова, едно од секои три, плус едно од секои десет места мора да биде резервирано за помалку застапениот пол. Сепак, овие барања беа поткопани од регулативата на ДИК.²² Од кандидатите за градоначалници, 16 се жени (6 проценти), а 14 проценти од советничките листи се предводени од жени. ОИК регистрираа 9 листи со помалку од 40 проценти жени кандидати и 17 листи што не ги имаа ставено жените на предвидените места.²³ Односните ОИК ја припишаа оваа неусогласеност на превид и аритметички грешки. Сепак, НМИ на ОБСЕ/ОДИХР беше, исто така, информирана дека една ОИК што примила листа со премалку машки кандидати побарала таа да се коригира. Немаше можност да се бара законска заштита против одобрените листи.

---

¹⁹ Според ИЗ, бројот на потребни потписи се пресметува врз основа на бројот на гласачи по општина, што варира од 100 до 1000. Член I.1.3.ii од Кодексот на добра пракса препорачува бројот на потписи за поддршка да не надминува еден процент од регистрираните гласачи.

²⁰ Два различни политички субјекти со исто лого и име, Алијанса за Албанците, меѓусебно се натпреваруваат како партија и како коалиција. Жалбата на партијата околу ова прашање беше одбиена.отфрлена, зашто ова не е законски забрането.

²¹ Три од петте листи беа deregистрирани бидејќи во предвидениот рок не беше отворена наменска банкарска сметка.

²² Регулативата беше изменета и дополнета по барање на партиите, по крајниот рок за номинација. Таа пропишува дека во општините со совети меѓу 11 и 19 члена жена може да биде ставена и на последното место.

²³ Според ДИК, 11 листи немаа жена на секое трето место, 6 немаа по една на секое десетто место.

Опкружување на кампањата

Официјалната кампања почна на 25 септември и заврши на полноќ на 13 октомври.²⁴ Из сеопфатно го регулира водењето кампања и генерално предвидува изедначен терен за изборен натпревар, иако на независните кандидати не им се целосно дадени правични услови, како што е наменски распределено место за билборди и медиумско покривање. Законот се стреми да ги заштити гласачите од несоодветни притисоци и да го спречи купувањето гласови. Различните ограничувања имаат за цел да ја одржат разделеноста на државата и партијата, како и да ја забранат злоупотребата на административните ресурси.²⁵

Пред официјалната кампања, владата усвои Декларација за слободни и фер избори, повикувајќи ги јавните и државните службеници да не се вклучуваат во измамнички активности и да го почитуваат правото на гласачите слободно да избираат. На 24 септември во ДИК и ОИК, повеќето кандидати за градоначалници потпишаа Кодекс на однесување, обврзувајќи се на почитување на законот.

Кампањата се одвива во опкружување во кое темелните слободи на собирање и изразување се, генерално, почитувани. На гласачите им се нуди спектар на избори, а во многу општини се одвиваа изборни натпревари со голем број кандидати. Кампањите почнаа со свечени митинзи, каде партиските лидери ги презентираа своите кандидати, ги открија слоганите за кампањите и ги претставија платформите за политиките.²⁶ Четири од најголемите партии одржаа митинзи во административни центри, додека истовремено се потпираа и на канвасирање од врата до врата и средби од помали размери. Помалите партии и независните кандидати водеа скромни кампањи во кои ги претставуваа своите визии за локален развој. Извесен број помали партии се пожали на НМИ на ОБСЕ/ОДИХР околу недостатокот на изедначен терен во тек на кампањата. Свкупно, соговорниците на НМИ на ОБСЕ/ОДИХР конзистентно забележуваа подобрување во опкружувањето и водењето на кампањите.

Стратегиите за општински кампањи беа изготвени на централно ниво, а имплементирани локално. Поголемите партии водеа кампања околу националните прашања на стабилност и интеграција и ги поврзуваа со локалните прашања на водоснабдување, канализација и инфраструктура. ВМРО-ДПМНЕ, а во помала мерка и СДСМ, користеа негативни пораки во тек на митинзите. Од 25 септември, во урбаните центри почнаа да се појавуваат големи билборди, на кои главно беа застапени кандидатите за градоначалници. Партиите, исто така, отворија времени канцеларии за кампањите, каде се дистрибуираа централно изготвени материјали за кампањите. Во тек на митинзите, женските кандидати често беа на главната сцена, но ретко зборуваа. Исто така, во рамки на тимовите за менаџирање на кампањите жените

---

²⁴ Водењето кампања пред официјалниот период е забрането и подлежи на висока парична казна.

²⁵ Одредбите опфаќаат забрани во тек на изборниот период на вршење, од страна на државната и општинските власти, на исплати што не се претходно буџетирани; отпочнување нова јавна инфраструктура или пуштање во промет на инфраструктурни проекти и престанок на работниот однос и разрешување, или пополнување на јавни позиции.

²⁶ На 26 октомври, на почетниот митинг на ВМРО-ДПМНЕ во Охрид, се обрати член на унгарската владеачка партија; унгарскиот пермиер и поранешниот премиер на Словенија одржаа заедничка прес-конференција со лидерот на ВМРО-ДПМНЕ и градоначалничките кандидати на партијата на 29 октомври, во Охрид.

немаа лидерски позиции. Ниедна од партиите не се осврна на прашања што конкретно се однесуваат на учеството на жените во јавниот живот.²⁷

На 19 септември владата усвои неколку закони со кои се обезбедуваат финансиски и социјални бенефиции за граѓаните²⁸. Соговорниците на НМИ на ОБСЕ/ОДИХР изразија загриженост околу потенцијалното купување гласови, застрашување на гласачите, користењето државни ресурси за водење кампања и замаглувањето на границата меѓу државата и партијата; некои од нив беа кредибилни.²⁹ Беа поднесени пријави против двајца актуелни градоначалници за злоупотреба на службената положба, вклучувајќи и за прекршоци поврзани со изборите.³⁰

Изолирани политички мотивирани инциденти се случиле низ земјата, поврзани со напади на штабови на кампањите и насилство против еден кандидат. Во Шуто Оризари, актуелниот градоначалник и воедно кандидат од Сојузот на Ромите за Македонија (СРМ) беше нападен и повреден. Инцидентот ги изложи пред јавноста тензиите и високиот степен на поларизација во ромската заедница.³¹

Финансирање на кампањите

Регулативата за финансирање на кампањите претрпе значителни промени последниве години, во согласност со претходните препораки на ОБСЕ/ОДИХР, Венецијанската комисија и Групата на Советот на Европа на држави против корупција (GRECO). Сепак, некои од препораките за натамошно јакнење на транспарентноста во финансирањето на кампањите остануваат без одговор, вклучувајќи го тука и барањето за ревизија на прелиминарните извештаи за

²⁷ Одлуката на Министерскиот совет на ОБСЕ бр. 7/09 за учество на жените во политичкиот и јавниот живот бара државите „да предвидат конкретни мерки за да ја постигнат целта на родов баланс во сите тела на законодавната, на судската и на извршната власт.“

²⁸ Ова ја зголеми минималната плата и предвиде месечни исплати за невработените лица поради приватизација на претпријатијата со доминантна сопственост на државата.

²⁹ На пример, во Студеничани, една партија им нудеше на гласачите вработување во администрацијата, а во Кочани кандидат е под истрага за купување гласови. Во Чашка, државен функционер вршеше притисок врз семејствата со загуба на бенефициите од социјално осигурување. Инфраструктурни проекти се покренати во бројни општини во тек на предизборниот период. Во Демир Капија, владино известување ги повика граѓаните да се заинтересираат за околу 200 работни места во приватна компанија. Став 7.7 од Копенхашкиот документ на ОБСЕ од 1990 ги обврзува земјите-потписнички да „обезбедат дека законот и јавните политики делуваат така што ќе дозволат политичките кампањи да се водат во фер и праведна атмосфера во која ниту административни постапки, ниту насилство и застрашување ги попречуваат партиите и кандидатите слободно да ги презентираат своите гледишта и квалификации, или да ги спречат гласачите да ги дознаат или да дискутираат за нив пред да го дадат својот глас без страв од одмазда.“ Види ги, исто така, [Заедничките насоки на ОБСЕ/ОДИХР и Венецијанската комисија за спречување и одговор на злоупотребата на административни ресурси во тек на изборни процеси.](#)

³⁰ На 21 септември беше поднесена пријава против градоначалникот на Штип. На 26 септември, градоначалникот на Ново Село беше пријавен за злоупотреба на службената должност, под наводи за дистрибуирање на материјали од кампањата користејќи службено возило.

³¹ Партијата на власт во Шуто Оризари, СРМ, е традиционален сојузник на ВМРО-ДПМНЕ; соговорниците на НМИ на ОБСЕ/ОДИХР набележаа дека промената на власта ја ослабна позицијата на СРМ на локално ниво, а ја зајакна довербата на нивните конкуренти, особено кандидатот на СДСМ. Иако спорот не беше поврзан со изборите, еден кандидат беше убиен во инцидент во Кичево. Понатаму, меѓу инцидентите е и обид за напад со спреј врз поранешниот премиер од ВМРО-ДПМНЕ, како и вандализирање на најмалку 10 штабови за кампањи на БЕСА, ДУИ, СДСМ и ВМРО-ДПМНЕ.

финансирање на кампањите и јакнење на надзорното овластување на Државниот завод за ревизија (ДЗР).³²

Кампањите се финансираат со партиските членарини и приватни донации. ИЗ ги ограничува индивидуалните донации, ги наведува забранетите извори и поставува лимити за трошење во кампањите³³. Расходите делумно се надоместуваат од локалната администрација за листите што ќе освојат најмалку 1,5 проценти од гласовите дадени во општината. Трансакциите во кампањата треба да се администрираат преку наменска банкарска сметка.

ДЗР врши надзор над финансирањето на кампањите. Пред денот на изборите, тој треба да добие два прелиминарни извештаи за финансирањето на кампањите од учесниците во изборите. Финалните извештаи се поднесуваат во рок од четири месеци по изборите, а ДЗР е задолжен да изврши ревизија на овие извештаи. Ограничениот мандат на ДЗР и ресурсите за ревизија на извештаите не ги исполнуваат барањата за транспарентност и отчетност како што се изложени во меѓународните обврски и стандарди.³⁴ ДРЗ е задолжен да постапува по неправилностите по сопствена иницијатива или по поплака; не се пријавени такви случаи.

Само мал дел од прелиминарните извештаи се поднесени, а голем број кандидати користи застарени обрасци или не ги наведуваат расходите подробно, како што се бара со новиот формат.³⁵ Прелиминарните извештаи беа објавени онлајн од страна на ДИК.³⁶ Во три случаи, расходите ги надминуваа приходите.³⁷ Понатаму, расходите не беа расчленети по општина, со што се попречи можноста да се утврди дали се почитувани лимитите за трошење.

Медиуми

Медиумскиот пејсаж, карактеризиран со голем број оператори на релативно мал пазар, вклучува 170 медиумски куќи. Телевизијата е главен извор на информации, тиражот на весниците е низок, додека растечката пенетрација на Интернет доведе до значителен развој на онлајн информативни веб-сајтови. Свкупно, медиумите се поделени долж политичките линии. Според соговорниците на НМИ на ОБСЕ/ОДИХР, се' уште постои загриженост околу ниските професионални стандарди во бројни медиумски куќи, на штета на правото на јавноста да добива објективно и балансирано известување.³⁸ Уставот гарантира слобода на изразување и

³² Види го [Вториот извештај за усогласеност од Третата рунда на евалуација на GRECO](#) од 2014

³³ Донациите се ограничени на 3000 Евра (поединци) и 30 000 Евра (правни лица), вклучувајќи и донации во натура. Лимитот за трошење е поставен на 1,8 Евра по регистриран гласач во општината, по изборен круг. Износите во ИЗ се пропишани во Евра.

³⁴ Член 7(3) од [Конвенцијата против корупција](#) на ОН препорачуваат секоја земја-членка [исто така да размисли за преземање соодветни законодавни и административни мерки [...] за јакнење на транспарентноста во финансирањето на кандидатурите за избрани јавни функции и, онаму каде е соодветно, финансирањето на политичките партии]. Види, исто така, пасуси 201-206 од [Упатството на ОБСЕ/ОДИХР и Венецијанската комисија за регулатива за политичките партии](#) од 2011.

³⁵ На 1 септември Министерството за финансии усвои нов подробен образец за извештаи за финансирање на кампањите.

³⁶ ДКСК и ДЗР се исто така задолжени да ги објавуваат извештаите, а тоа и го сторија, иако вторите со доцнење.

³⁷ Од 15 прелиминарни извештаи од независни кандидати, 10 не пријавија никакви приходи. АА, БЕСА, ДПА, ДУИ и Левица пријавија поголеми расходи од приходите.

³⁸ Амандманите на ИЗ од 2015 и 2016 година се осврнаа на некои од причините за загриженост, но клучните медиумски реформи се' уште не се спроведени.

забранува цензура. ИЗ бара сите медиуми, вклучително и информативните веб-сајтови, да ги покриваат изборите на фер, балансиран и непристрасен начин. Информативното покривање на изборите од страна на јавниот радиодифузер, Македонската радиотелевизија (МРТ) е строго регулирано, како што е и платеното рекламирање на приватните медиуми.³⁹ Сепак, ИЗ не пропишува изрично правично медиумско покривање за независните кандидати.

Почитувањето на законските обврски од страна на медиумите го следи Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги (ААВМУ) којашто може да примени санкции и да ги проследи прашањата до надлежниот суд. ААВМУ вршеше систематски мониторинг на медиумите и редовно објавуваше извештаи. ААВМУ покрена шест прекршочни постапки за прекршувања во врска со платеното политичко рекламирање, неизбалансираното известување и објавувањето на анкети на јавното мислење.⁴⁰

Резултатите од мониторингот на медиумите од страна на НМИ на ОБСЕ/ОДИХР покажаа дека, како што бара ИЗ, јавниот радиодифузер обезбеди за сите учесници во изборниот натпревар бесплатно медиумско време во ударните термини.⁴¹ Сепак, само 26 кандидати ја искористија оваа можност на МТВ1. Кандидатите што зборуваат албански јазик не побараа бесплатно медиумско време на МТВ2. Информативното покривање на МРТ ги стави помалите партии и независните кандидати во нерамноправна позиција, ограничувајќи го пристапот на гласачите кон информации. На МТВ1, СДСМ доби 37 проценти од покривањето, ВМРО-ДПМНЕ 32 проценти, ДУИ 11 проценти, а БЕСА 7 проценти. На другите парламентарни партии им беше дадени вкупно 9 проценти од покривањето, додека вонпарламентарните партии добија 3 проценти, а на независните кандидати им беше доделен 1 процент. МТВ2 посвети повеќе време на етничките албански партии.

Приватните медиуми обезбедија доминантно покривање на коалицијата предводена од СДСМ, што главно се должеше на платеното рекламирање. СДСМ доби 47 проценти од вкупното покривање, а по него следеше ВМРО-ДПМНЕ со 29 проценти и ДУИ со 17 проценти. СДСМ во тек на кампањата пројави рекламирање со негативни пораки. Свкупно, мониторираните приватни електронски медиуми демонстрираа доста неутрален тон кон кандидатите во уредничкото покривање.

И јавните и приватните радиодифузни медиуми спроведоа дебати меѓу кандидатите за градоначалници во своите општини и во студиото на МРТ во Скопје. Дебатите беа добро организирани, сепак резултатите од медиумскиот мониторинг на НМИ на ОБСЕ/ОДИХР покажаа дека висок број од поканетите кандидати на ВМРО-ДПМНЕ не учествуваа.

³⁹ МРТ ги емитува МТВ1, МТВ2. МРТ треба да посвети 30 проценти од своите дневни информативни програми на активностите во кампањите на владеачките партии, 30 проценти на опозиционите партии, а 10 проценти вкупно за вонпарламентарните партии. Кај приватните радиодифузни медиуми, и владеачката и опозиционата партија можат да купат најмногу по осум минути од час, додека другите парламентарни и вонпарламентарни партии се ограничени на по една минута од час.

⁴⁰ ААВМУ отпочна прекршочни постапки против ТВ *Алсат-М*, ТВ *Нова* и ТВ *24 Вести*, ТВ 21, ТВ Стар и ТВ *Алфа*.

⁴¹ Мониторингот на медиумите од страна на НМИ на ОБСЕ/ОДИХР се вршеше од 21 септември до 15 октомври, а опфати квантитативен и квалитативен мониторинг на покривањето на изборите од страна на шест главни ТВ-каналы: МТВ1, МТВ2, *Сител*, *Канал 5*, *Телма*, *Алсат-М* и четири дневни весници: *Нова Македонија*, *Слободен печат*, *Вечер* и *Коха*.

Социјалните медиуми беа широко користени во кампањата. Висок број кандидати отвори официјални Фејсбук страници за кампањите. Свкупно, кандидатите од поголемите партии, особено ВМРО-ДПМНЕ ги користеа социјалните медиуми почесто во споредба со другите партии и независните кандидати.

Приговори и жалби

ДИК, ДКСК, ДЗР и Управниот суд решаваат по различните приговори и жалби поврзани со изборите, додека основните судови имаат надлежност за граѓански и кривични предмети.⁴² Извесен број соговорници ги информираат меѓународните набљудувачи дека немаат доверба во способноста на изборната администрација и судовите да постапуваат непристрасно во предметите поврзани со изборите. Петте судии од Управниот суд за кои се очекува обвинение за злоупотреба на службената должност при постапувањето на клучните приговори во тек на локалните избори во 2013 и натаму постапуваат по приговорите и жалбите во тек на овие избори, што придонесува кон перцепцијата на пристрасност/предрасуди.⁴³ Транспарентноста е намалена со тоа што Управниот суд одржува затворени седници.⁴⁴

ИЗ предвидува ограничена рамка за делотворни правни лекови при изборни спорови. Иако некои одлуки на ДИК и ОИК се предмет на судска ревизија, повеќето не се, со што значајни аспекти на изборниот процес се под конечна надлежност на изборната администрација, спротивно на обврските што произлегуваат од членството во ОБСЕ и меѓународната добра пракса.⁴⁵ Засегнатите страни имаат ограничено право да побараат правен лек за прекршувањата поврзани со кампањите, што е исто така во спротивност со меѓународните обврски.⁴⁶ Гласачите и групите граѓани имаат ограничено право за оспорување на нерегуларностите и не можат да се жалат на изборните резултати.⁴⁷

Пред денот на изборите, ДИК прими мал број приговори во рамки на својата ограничена надлежност⁴⁸. Иако различни соговорници на НМИ на ОБСЕ/ОДИХР изразија загриженост

⁴² Законот предвидува надлежност на ОИК да одлучува за приговори, но не дефинира некој конкретен тип приговори под нивна надлежност; во пракса, ОИК не решаваат по приговори.

⁴³ Како мерка на претпазливост, Специјалното јавно обвинителство побара од основните судови да им забранат на петмината судии да постапуваат по предмети поврзани со изборите; но, барањето беше одбиено. Претседателот на Управниот суд ја информира НМИ на ОБСЕ/ОДИХР дека нема овластувања да ги иззема судиите од предметите.

⁴⁴ Став 12 од Копенхашкиот документ на ОБСЕ од 1990 наведува дека „постапките може да се одржуваат in camera само во околности пропишани со закон и конзистентно со обврските според меѓународното право и меѓународните заложби. Види, исто така, Член 14 од [Меѓународниот пакт за граѓански и политички права](#) (ICCPR).

⁴⁵ Став 5.10 од Копенхашкиот документ на ОБСЕ од 1990 наведува дека „Секој има делотворен правен лек против управни одлуки, за да се гарантира почитување за темелните права и да се обезбеди правен интегритет./,.. Види, исто така, [Rec\(2004\)20](#) на Комитетот на Министри на Советот на Европа, за судската ревизија на управните акти. Кодексот на добра пракса наведува „Органот за жалби по изборни прашања треба да е или изборна комисија или суд.

⁴⁶ Член 2.3(а) од ICCPR ги обврзува државите „да обезбедат дека секое лице чии права или слободи тука признаени се повредени има делотворен правен лек, без оглед дали повредата е сторена од лица што постапуваат во официјално својство“.

⁴⁷ Став II.3.3 од Кодексот на добра пракса наведува дека „правото на жалба мора да биде гарантирано најшироко можно ... Сепак, за жалби на резултатите, од страна на гласачите, може да се наметне разумен кворум“.

⁴⁸ Таа разгледуваше девет приговори за неодобрување на гласањето од дома, преиначувајќи ги одлуките на ОИК.

околу злоупотребата на административни ресурси во тек на кампањата, купување гласови и притисок врз гласачите, до ДКСК беа поднесени само неколку такви приговори, од кои некои се истражуваат.⁴⁹ За одбележување е тоа што авторитетот на ДКСК беше поткопан од страна на Собранието кога тоа го разреши јавниот обвинител на РМ на 17 август, и покрај тоа што таквата одлука претставува повреда на ИЗ.⁵⁰

Учеството на немнозинските заедници

Иако меѓуетничките односи играат улога на локалните избори, тие немаа истакнато место во кампањите.⁵¹ Кандидатите и листите имаат тенденција да го отсликаат етничкиот состав на конкретната општина. Во неколку случаи, сепак, кандидатите бараа гласови преку етничките линии. Во општините со етничко албанско мнозинство, неколку етнички албански партии од владеачката коалиција се натпреваруваат меѓу себе, вклучувајќи видни кандидати.⁵²

Партиите што ги претставуваат помалите етнички заедници истакнаа градоначалнички кандидати во само неколку општини каде ваквите етнички групи се концентрирани, вклучувајќи ги Турците во Центар Жупа и Пласница и Ромите во Шуто Оризари. На другите места, помалите заедници претставија листи на кандидати за советници или заедно со партиите што ги претставуваат ваквите заедници, или како членови на поголеми коалиции. Помалите партии се пожалија на НМИ на ОБСЕ/ОДИХР дека немаат член во ДИК и дека се недоволно застапени во локалната изборна администрација.

Прашањата поврзани со меѓуетничките односи или малцинствата не беа проминентно застапени во кампањата. Атмосферата беше смирена во областите каде живеат малцинствата, додека силна и конфронтативна реторика беше забележана кај кандидати што припаѓаат на иста заедница, како на пример меѓу етничките албански кандидати во Струга (кандидатите етнички Албанци). Националните медиуми посветија малку медиумско време и простор на кандидатите што ги претставуваат помалите заедници, а темите релевантни за нив добија мало медиумско покривање.

Граѓански и меѓународни набљудувачи

ИЗ предвидува граѓанските и меѓународните набљудувачи да имаат пристап кон сите фази на изборниот процес, а обврзувачкиот Кодекс за однесување на ДИК повикува на непристрасност и немешање во изборниот процес. Во навремен и инклузивен процес ДИК акредитираше 6 граѓански и 29 меѓународни набљудувачки организации, што придонесува кон

---

⁴⁹ Покрај 15 приговори поврзани со отпуштањето јавни службеници, ДКСК доби пет приговори за покренување инфраструктурни проекти и користење административни ресурси за водење кампања, од страна на актуелен градоначалник

⁵⁰ Мислењето на ДКСК за ова прашање беше усвоено на 15 август, по добиеното барање од четири пратеници од ВМРО-ДПМНЕ

⁵¹ Според последниот попис од 2002, 64,18 проценти се декларираа како етнички Македонци, 25,17 проценти како етнички Албанци, 3,85 проценти како етнички Турци, 2,66 проценти како етнички Роми, 1,78 проценти како етнички Срби, 0,84 проценти како етнички Бошњаци, 0,48 како етнички Власи и 1,04 проценти како друго.

⁵² На пример, во Гостивар, Министерот за здравство од АА е кандидиран наспроти актуелниот градоначалник од ДУИ, како и во Струга, каде актуелниот градоначалник од АА е предизвикан од кандидат на ДУИ, поранешен градоначалник.

транспарентноста на изборниот процес. Граѓанските набљудувачи ги оценуваа подготовките за изборите и водењето на кампањата ширум земјата, што понуди непартиска оценка на изборите. Покрај ова, беше покрената граѓанска иницијатива да им се помогне на лицата со попреченост да ги остварат своите избирачки права. На денот на изборите, ДИК акредитираше 3000 набљудувачи: 2800 од МОСТ и 200 од ЦИВИЛ. Учесниците во изборите исто така ги акредитираа своите претставници.

Денот на изборите

Гласањето ден претходно и на изборниот ден течеше уредно во повеќето делови од земјата; сепак, беа воочени некои процедурални нерегуларности, особено во тек на пребројувањето и сумирањето. Полицијата поведе седум постапки за наводно купување гласови во пет општини, од кои за три беа проследени до обвинителството.⁵³ Транспарентноста беше зајакната со присуството на партиски и граѓански набљудувачи во 76, односно 52 проценти од набљудуваните гласачки места.

Гласачите кои гласаат од дома гласаа на 14 октомври.⁵⁴ Ова беше оценето како лошо или многу лошо во 14 од 96-те набљудувани случаи. Тајноста на гласањето беше нарушена во 13 случаи, додека во 7 случаи ИО не го користеше параванот за гласање. Во неколку затвори, осудениците не беа вклучени во избирачкиот список, зашто немале валидни лични карти.

Отворањето беше оценето од страна на меѓународните набљудувачи како добро или многу добро на 75 од 82 набљудувани избирачки места. Повеќето избирачки места беа отворени на време или со мало доцнење и минорни процедурални нерегуларности. Во 14 случаи, не беа пополнети протоколите пред отворањето; а во 5 случаи, беше забележано дека партиските набљудувачи се мешаат во процесот.

Гласањето беше позитивно оценето на 94 проценти од набљудуваните избирачки места. Меѓу најчестите нерегуларности беа семејното/групното гласање и гласањето за друг (8, односно 2 проценти), несоодветно запечатени гласачки кутии (2 проценти) и обиди да се влијае на изборот на гласачите (1 процент). Просторниот распоред на избирачкото место неефикасно ја штитеше тајноста на гласањето во два проценти од набљудуваните избирачки места. ДИК доби барања од над 10 ОИК за инструкции како да одговорат на неправилностите.

Гласачите не можеа да ги најдат своите имиња на избирачкиот список во девет проценти од набљудуваните избирачки места. ДИК прими над 45 приговори во врска со ускратувањето на правото на глас; повеќето беа одбиени. Тактилен Брајов шаблон беше на располагање на 8 проценти од набљудуваните избирачки места, а над две третини од набљудуваните избирачки места имаа кабина за гласање достапна со инвалидска количка.

Пребројувањето беше оценето како ефикасно и транспарентно на 69 од 78 набљудувани избирачки места. Сепак, во 9 случаи, пропишаните процедури не беа следени; во 15 случаи ИО

---

⁵³ МВР ги информира меѓународните набљудувачи за околу 122 примени пријави во врска со изборни предмети.

⁵⁴ Според ДИК, за гласање ден претходно беа регистрирани 5025 болни и изнемоштени, 1882 гласачи во затвори и 9 внатрешно раселени лица.

не ги поништија соодветно неупотребените гласачки ливчиња и не го утврдија бројот на гласачи што гласале. Во 11 случаи, неовластени лица ги пребројуваа ливчињата. Во 12 случаи, избирачките одбори се соочуваа со тешкотии во пополнување на протоколите.

Во тек на сумирањето, повеќето ОИК ги следеа процедурите. Сепак, недостатоците околу транспарентноста (3 случаи), недоволниот простор (12 случаи) и неорганизираноста (6 случаи) го продолжи (одолговлече) процесот во пет ОИК. Во 14 ОИК пристапот на набљудувачите беше ограничен во тек на внесувањето на податоците, што ја ограничи транспарентноста.

ДИК почна да ги објавува прелиминарните резултати кусо време по затворањето на гласањето. Иако ова придонесе кон транспарентноста, резултатите не беа расчленети по избирачко место. ДИК објави прелиминарната излезност од 60 проценти.

ИНФОРМАЦИИ ЗА МИСИЈАТА И БЛАГОДАРНОСТ

Скопје, 16 октомври 2017 – Изјавата за прелиминарните наоди и заклучоци е резултат на заеднички потфат во кој беа вклучени Канцеларијата на ОБСЕ за демократски институции и човекови права (ОБСЕ/ОДИХР) и Конгресот на локални и регионални власти на Советот на Европа (Конгресот). Оценувањето беше спроведено за да се определи дали изборите ги почитуваа обврските што произлегуваат од членството во ОБСЕ, другите меѓународни обврски и стандарди за демократски избори, како и националното законодавство.

Амбасадорката Одри Гловер е шеф на Мисијата за набљудување на изборите на ОБСЕ/ОДИХР, распоредена од 13 септември, а Карим Ван ОВЕРМЕИРЕ (Белгија) ја предводи делегацијата на Конгресот.

Обете институции вклучени во оваа Меѓународна мисија за набљудување на изборите ја усвоија Декларацијата од 2005 за принципите за меѓународно набљудување на изборите. Оваа Изјава за прелиминарни наоди и заклучоци се дава пред завршувањето на изборниот процес. Завршната оценка на изборите ќе зависи, делумно, од водењето на преостанатите фази на изборниот процес, вклучувајќи го и сумирањето на резултатите и постапувањето по евентуалните поплаки и жалби поднесени по денот на изборите. ОБСЕ/ОДИХР ќе издаде сеопфатен финален извештај, вклучувајќи препораки за потенцијални подобрувања, околу 20 седмици по завршувањето на изборниот процес. Конгресот ќе го презентира својот извештај на својата 34-та сесија во март 2018. НМИ на ОБСЕ/ОДИХР вклучува 17 експерти во главниот град и 20 долготрајни набљудувачи распоредени ширум земјата.

На денот на изборите, беа распоредени 208 набљудувачи, вклучувајќи 13-члена делегација на Конгресот, која опфати 12 земји-членки на Советот на Европа. Набљудувачите се повлечени од 31 земја – членка на ОБСЕ. Набљудувачите сакаат да се заблагодарат на властите на земјата-домаќин за поканата да ги набљудуваат изборите и на Државната изборна комисија за нејзината помош. Тие, исто така, сакаат да ја изразат својата благодарност до другите државни институции, политички партии и организации на граѓанското општество и претставници на меѓународната заедница за соработката.

За натамошни информации, ве молиме контактирајте со:

- **Амбасадорката Одри Гловер**, Шеф на НМИ на ОБСЕ/ОДИХР во Скопје (+389 2 322 2558)
- **Мариа Кучма**, веб-уредник на ОБСЕ/ОДИХР (+48 609 038 346) или **Тамара Отиашвили**, советник на ОБСЕ/ОДИХР за изборите, во Варшава (+48 222 5200 680)
- **Ренате Зикмунд**, Шеф на оддел, Конгрес на локални и регионални власти на Советот на Европа во Стразбур (+ 33 659 786 455)

Адреса на ОБСЕ/ОДИХР

Никола Кљусев бр. 6

Тел: + 389 2 3222 558, факс + 389 2 3226 776

Е-пошта: office@odihr.mk

Вебсајт: <http://www.osce.org/odihr/elections/fyrom/339261>

*Англиската верзија на оваа изјава е единствениот официјален документ.
Неофицијален превод е достапен на македонски и на албански јазик*